

Wyrok z dnia 14 grudnia 2001 r.

II UKN 681/00

Niezakwestionowanie ustalenia faktycznego sądu, co do pobierania zasiłku dla bezrobotnych, jest wiążące w postępowaniu kasacyjnym (art. 393¹¹ KPC) i oznacza, że strona korzystała z ubezpieczenia społecznego na mocy art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 ze zm.), a więc nie podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu wypadkowemu oraz emerytalno-rentowemu rolników (art. 7 ust. 1 oraz art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2001 r. sprawy z wniosku Elżbiety R. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w B. o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 21 czerwca 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 2 marca 2000 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie, rozpoznając sprawę po raz drugi, oddalił odwołanie wnioskodawczyni Elżbiety R. od decyzji Kasy Społecznego Ubezpieczenia Rolników-Oddziału Regionalnego w B. z dnia 30 kwietnia 1999r., stwierdzającej ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego Adama R. od dnia 12 kwietnia 1996 r. Decyzją tą uchylono nadto decyzję organu rentowego z dnia 11 grudnia 1996 r. Sąd ten ustalił, że Adam R. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 października 1992 r.

z wyłączeniem okresu od 6 października 1995 r. do 5 kwietnia 1996 r. Od dnia 12 kwietnia 1996 r. mąż wnioskodawczynie otrzymywał zasiłek dla bezrobotnych, zaś w dniu 13 listopada 1996r. zmarł na skutek wypadku przy pracy rolniczej wykonywanej w dniu 12 listopada 1996 r. Z uwagi na status bezrobotnego (z prawem do zasiłku) Adam R. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 12 kwietnia 1996 r. zgodnie z art. 7 i art. 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), skoro do śmierci podlegał ubezpieczeniu wynikającemu z tytułu pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Odmienne stwierdzenia zawarte w decyzji z dnia 11 grudnia 1996 r. nie mają prawnego znaczenia, skoro decyzja ta została uchylona jako wydana bez udziału Adama R., który z chwilą śmierci stracił status strony. Zaskarżoną decyzję z dnia 30 kwietnia 1999 r. wydano z udziałem wnioskodawczynie.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Lublinie i oddalił apelację wnioskodawczynie (wyrok z dnia 21 czerwca 2000 r. [...]).

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczynie i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 7 i art. 16 ustawy o u.s.r , art. 154 KPA oraz naruszenie przepisów postępowania - art. 386 § 6 KPC „przez podzielenie stanowiska Sądu Okręgowego, że decyzja z dnia 11 grudnia 1996 r. była nieważna z mocy prawa ...”, wniosła o jego zmianę i uwzględnienie apelacji poprzez ustalenie, że Adam R. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. W uzasadnieniu wskazała, że decyzja organu rentowego powoduje, iż jej mąż przez ostatnie dwa dni życia nie podlegał żadnemu ubezpieczeniu, co stanowi oczywiste naruszenie prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona. Przede wszystkim należy zauważyć, że stosownie do art. 180 § 1 KPA, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy tego kodeksu (KPA) stosuje się o ile przepisy dotyczące ubezpieczeń nie ustalają odmiennych zasad postępowania w tych sprawach. Te same zasady obowiązują w postępowaniu przed organami odwoławczymi właściwymi w tego rodzaju sprawach (art. 181 KPA), a więc przepisy postępowania administracyjnego mogą znaleźć zastosowanie w postępowaniu odwoławczym - sądowym - jedynie wtedy, gdy przepisy KPC nie ustalają odmiennych zasad procedowania w tych sprawach. Uwaga ta jest konieczna, skoro jedną z podstaw kasacji, kwalifikowaną przez wnioskodawczynię

jako naruszenie prawa procesowego, jest art. 154 KPA.

Przepis ten, jako dotyczący uchylecia lub zmiany decyzji ostatecznej, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, mógł być stosowany jedynie w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym i to tylko wówczas, gdy przepisy regulujące postępowanie w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm. w związku z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o u.s.r.) nie stanowiły inaczej. Nie znajdował natomiast zastosowania w postępowaniu sądowym, co oznacza, że jego ewentualne naruszenie nie może być podstawą kasacji opartej na zarzucie określonym w art. 393¹ pkt 2 KPC. Na marginesie tylko można wskazać, iż podstawą unieważnienia decyzji organu rentowego z dnia 11 grudnia 1996 r. w postępowaniu przed tym organem mógł być art. 156 § 1 pkt 4 KPA (decyzja została skierowana do osoby nie będącej stroną w sprawie), a powyższe nie ma jednak znaczenia w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym, a tylko jego orzeczenie może być przedmiotem postępowania kasacyjnego.

Nie jest także uzasadniony zarzut naruszenia art. 386 § 6 KPC. Przepis ten ustanawia związanie sądu pierwszej instancji, a także sądu drugiej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy, oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku. W związku tym nie mieści się jednak ocena stanu faktycznego (a taki charakter ma ocena, że w dniu wyrokowania przez Sąd Apelacyjny przy pierwszym rozpoznaniu sprawy decyzja organu rentowego z dnia 11 grudnia 1996 r. ma moc obowiązującą), tym bardziej, gdy w toku nowego postępowania przed organem rentowym decyzja ta została uchylona jako nieważna, decyzją z dnia 30 kwietnia 1999 r., poddaną kontroli Sądu pierwszej instancji.

W tym stanie rzeczy, gdy nie zostało zakwestionowane w sposób prawem przewidziany, ustalenie Sądu co do faktu pobierania przez Adama R. zasiłku dla bezrobotnych od dnia 12 kwietnia 1996 r., to jest ono wiążące w postępowaniu kasacyjnym (art. 393¹⁵ KPC). Ma to ten skutek, że po ustaleniu, że mąż wnioskodawczynie korzystał z ubezpieczenia społecznego na mocy art.30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 ze zm.) - naruszenia tego przepisu kasacja nie zarzuciła - nie może być kwestionowane, iż nie podlegał on obowiązkowemu ubezpieczeniu wypadkowemu z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, stosownie do art. 7 ust. 1

tej ustawy ani też ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na podstawie jej art. 16 ust. 1 i 3.

Z tych względów na podstawie art. 393¹² KPC orzeczono jak w sentencji.

=====